

การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาการ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
The Administration of Student Affair Saccording to Buddhist Principles
in Thang Poonwittayakhan School Under The Secondary
Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat

สรญา อินทร์แก้ว

Soraya Inkeaw

พระครูสุเมธปริยัติคุณ

Phrakrusumethpariyatikul

กษมา ศรีสุวรรณ

Kasama Srisuwan

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkomrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus

Email: soraya.inkeaw@gmail.com

Received: 6 April 2024; Revised: 7 December 2024; Accepted: 23 December 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนทางพูนวิทยาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาการ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาการ เก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก 20 คน สันทนากลุ่ม 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบประเมินการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยและแบบประเมินการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า:

1) สภาพการดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนทางพูนวิทยาการ ประชุมวางแผน กำหนดงานแต่ขาดกระบวนการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานที่ชัดเจน มีบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่น้อย ครูขาดทักษะและความเข้าใจในการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา กระบวนการวางแผนงานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนยังไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ส่งผลให้กิจกรรมบางอย่างขาดประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์กับนักเรียนน้อย 2) แนวทางการดำเนินงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรม มีการดำเนินงาน 4 งาน เช่น งานสำนักงานกิจการนักเรียน งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นต้น มีการดำเนินงานตามหลักอิทธิบาท 4 ตั้งแต่การประชุมสร้าง

ข้อตกลงร่วมกัน (ฉันทะ) ดำเนินงานด้วยความมุ่งมั่น (วิริยะ) เอาใจใส่งานด้วยความรอบคอบ (จิตตะ) และ
ทบทวนปรับปรุงแก้ไข (วิมังสา) 3) ผลการนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรม
ของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร โดยมีแนวทางการดำเนินงานกิจการนักเรียน เช่น งานสำนักงานกิจการนักเรียน
งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นต้น มีการดำเนินงานตามหลักอิทธิบาท 4 ทั้งหมด 4 แนวทาง ดังนี้ การ
ประชุมกำหนดแผนงานและสร้างข้อตกลงร่วมกัน (ฉันทะ) ดำเนินงานด้วยความมุ่งมั่น (วิริยะ) เอาใจใส่งานด้วย
ความรอบคอบ (จิตตะ) และทบทวนปรับปรุงแก้ไข (วิมังสา) ทำให้การดำเนินงานการบริหารงานกิจการ
นักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาคารมีประสิทธิภาพมากขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่
นักเรียน

คำสำคัญ: การบริหาร, งานกิจการนักเรียน, หลักพุทธธรรม

Abstract

This research article has objectives are 1) to study the state of student affairs administration at Thangpoon Wittayakarn School. Under the jurisdiction of the Nakhon Si Thammarat Secondary Educational Service Area Office 2) to study guidelines for student affairs administration according to Buddhist principles of Thang Phun Wittayakarn School 3) to present guidelines for student affairs administration according to Buddhist principles of Thang Phun Wittayakarn School Data were collected from 20 people involved and those who provided insights, 7 people were in focus groups. The research tools were in-depth interviews. and group discussion assessments Data were analyzed using inductive methods and group discussion assessments. The following findings:

1) Conditions of student affairs operations at Thangpoon Wittayakarn School Operations have a meeting to plan the work, but there is a lack of a clear process for appointing people responsible for the work. There are few personnel to perform duties. Teachers lack the skills and understanding to refer students with problems. The planning process for promoting student activities is not consistent with the school context. As a result, some activities are inefficient and less beneficial to students. 2) Guidelines for operating student affairs according to Buddhist principles. There are 4 tasks: Student Affairs Office Student Support System etc. are carried out according to the 4 principles of Iddhipada, starting from meeting to create a common agreement (chantha), working with determination (viriyā), paying careful attention to work (chitta), and reviewing and improving (vimangsa). 3) Presentation results. Guidelines for student affairs administration according to Buddhist principles of Thangpoon Wittayakarn School The operation guidelines are student Affairs Office work, Student support system work etc. Operating according to the 4 principles of Iddhipada, There are 4 approaches in total as follows: from meeting to creating a common agreement (chantha), operating with determination (viriyā), paying careful attention to work

(chitta), and reviewing and improving (vimansa), making operations Administer student affairs according to the principles of Buddhism at Thang Poon Wittayakarn School to be more efficient and beneficial to students.

Keywords: Administration, student affairs, principles of Buddhism

บทนำ

งานกิจการนักเรียนซึ่งเป็นภารกิจหนึ่งของงานบริหารทั่วไป เป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจในการทำงานเป็นอย่างมาก โดยงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาจะต้องมีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ซึ่งโดยเฉพาะงานกิจการนักเรียนนี้ จะเป็นการดูแลส่งเสริม พัฒนา ควบคุม และแก้ไขความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย การอยู่ร่วมกันและส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดี เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมได้ งานกิจการนักเรียนเป็นกลุ่มงานที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนปกติในสถานศึกษา ทำให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมและได้รับการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม พลานามัย ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน นอกเหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียน และงานกิจการนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่ถูกผู้บริหารและครูต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เป็นภารกิจหลักเพราะถือว่าเป็นนโยบายโดยตรงของรัฐบาลที่มอบให้โรงเรียนไปดำเนินการจัดเป็นแผนปฏิบัติงานโรงเรียนเพื่อที่จะมุ่งมั่นพัฒนานักเรียนให้สามารถดำเนินชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข งานกิจการนักเรียนจะช่วยส่งเสริมความรู้ความสามารถทางวิชาการ ช่วยให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ทำให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินงานตามที่ตนถนัดและสนใจพัฒนาความรู้ในสิ่งใหม่ ๆ สอนให้เป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย มีความริเริ่มสร้างสรรค์มีความเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีโอกาสฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน และช่วยให้เกิดความสัมพันธ์กันอันดีระหว่างนักเรียนกับ ครูนักเรียนกับโรงเรียน ตลอดจนโรงเรียนกับชุมชนอีกด้วย (อรรถนพ จนีวัฒน์, 2552)

เห็นได้ว่า งานกิจการนักเรียนมีความสำคัญต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก องค์ประกอบสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียนคือ คนและงานเป็นภารกิจที่จะต้องดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมและเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนทางพูนวิทยาคารในช่วงเวลาที่ผ่านมามีภาพรวมการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยมากยังขาดการดำเนินงานที่มีคุณภาพทั้งด้านประสบการณ์ ตลอดจนทักษะความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ตามขอบข่ายงานกิจการนักเรียน และการบริหารจัดการและการดำเนินงานของบุคลากรที่รับผิดชอบ ทั้งนี้อาจจะเกิดสาเหตุจากครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานกิจการนักเรียนมีภาระหน้าที่หลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (กลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร, 2565)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนจำเป็นต้องมีกระบวนการในการปฏิบัติงานของบุคลากรในกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียนให้ปฏิบัติงานด้วยความสำเร็จ โดยการนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารงานซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนคนและงานให้ปฏิบัติงานที่ดีมีคุณภาพ การปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือการปฏิบัติธรรมตามหลักธรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จนั้น เรียกว่า “อิทธิบาท” (ธรรมให้ถึงความสำเร็จ) ซึ่งมี 4 ข้อ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2554) พร้อมกันนี้การแก้ปัญหาหรือการพัฒนาภายในองค์กรโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยมี

ผู้บริหารองค์กรที่เป็นผู้นำที่เป็นทั้งคนเก่งและคนดีจึงเป็นสิ่งสำคัญเช่นกันในการนำองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานได้ในที่สุด (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549)

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรในโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร จึงเล็งเห็นว่า การมีแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้การบริหารสถานศึกษามีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยนำหลักธรรมอริยบท 4 มาใช้ในการบริหารงาน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
- 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการวิจัยใน 3 ลักษณะ คือ การศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร (Documentary investigation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชได้กำหนดไว้ดังนี้ (1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) ร่างแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (3) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.2 ขั้นตอนศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ได้กำหนดไว้ดังนี้ (1) ร่างแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (2) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ และ

1.3 ขั้นตอนนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชได้กำหนดไว้ดังนี้ (1) นำเสนอแนวทางการสนทนากลุ่ม (2) ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม (3) แบบสนทนากลุ่ม

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพในการวิจัยขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ประกอบด้วย ผู้ให้สัมภาษณ์ในการศึกษาผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposeful Selection) เป็นการเลือก

แบบไม่มีโครงสร้างที่เคร่งครัด โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ประกอบด้วย รองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ตัวแทนครู จำนวน 8 คน และครูในกลุ่มงานกิจการนักเรียน จำนวน 6 คน

2.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา จำนวน 1 คน นักวิชาการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา จำนวน 1 คน และหัวหน้ากลุ่มงานกิจการนักเรียน จำนวน 1 คน

2.3 ขั้นตอนนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ผู้ร่วมประชุมกลุ่มสนทนา จำนวน 7 รูป/คน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ตัวแทนครู จำนวน 1 คน ตัวแทนครูในกลุ่มงานกิจการนักเรียน จำนวน 2 คน นักวิชาการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา จำนวน 1 คน ครูที่ได้รับรางวัลในการบริหารงานกิจการนักเรียนดีเด่น 1 คน และพระสงฆ์ จำนวน 1 รูป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ในขั้นตอนการศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

3.2 ในขั้นตอนการศึกษากิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร

3.3 ในขั้นตอนนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพ เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) มีขั้นตอนตั้งแต่ (1) เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (2) ทำหนังสือขอความร่วมมือเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก (3) ขึ้นแนะนำตัวและกำหนดบทสัมภาษณ์ (4) สัมภาษณ์รายบุคคลเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร การรวบรวมข้อมูลประกอบเพิ่มเติมโดยการสัมภาษณ์ บันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึกและถอดความออกมาเรียงเรียงต่อไป

4.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง 1) ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน เพื่อขออนุญาต สัมภาษณ์เชิงลึกเรื่องทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 2) ขึ้นเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้วิจัย

พิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการสามารถตอบปัญหาที่
ต้องการเกี่ยวข้องได้หรือไม่รวมทั้งพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปศึกษา 3) ชั้นแนะนำตัวผู้วิจัยได้ส่งเอกสาร
ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงกำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ วิธีการดังกล่าวเป็นการกำหนดบทบาท
ของผู้วิจัยแบบ เปิดเผย (Over role) 4) สัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเสนอร่างแนว
ทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร ผู้วิจัย ได้มีการสัมภาษณ์
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติมทางโทรศัพท์ในกรณีของการศึกษาเพื่อเป็นการเพิ่มเติมข้อมูลระหว่างการเก็บข้อมูลให้
ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้นการรวบรวมข้อมูลประกอบเพิ่มเติมรวบรวมข้อมูลทุกส่วนเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดย
การ สัมภาษณ์ บันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดความออกมาเรียบเรียงต่อไป

4.3 ขั้นตอนนำเสนอแนวทางในการจัดประชุมกลุ่มสนทนาประเมินแนวทางการบริหารงาน
กิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ มีกระบวนการดังนี้คือ 1) ทำหนังสือแจ้ง
ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มทราบพร้อมด้วยร่างแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของ
โรงเรียนทางพูนวิทยาคาร เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ 2) ดำเนินการประชุมกลุ่มสนทนาเพื่อประเมิน
ขอความเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูน
วิทยาคาร ตามวันเวลาและสถานที่กำหนด 3) บันทึกผลการประชุมกลุ่มตามความเห็นและข้อเสนอแนะของ
ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนทางพูนวิทยา
คาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ดำเนินการนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพ
และจำแนกอย่างเป็นระบบ ตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลรายละเอียดจาก
การศึกษาสภาพสถานศึกษา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมไว้

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของ
โรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ดำเนินการนำ
รายละเอียดจากการศึกษาสภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและคำแนะนำ
จากผู้เชี่ยวชาญมาจัดทำร่างการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรม
ของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ดำเนินการโดย
วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) นำความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุง แก้ไข ปรีกษาอาจารย์ที่ปรึกษา
และจัดทำเป็นแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ฉบับสมบูรณ์สรุปผลและนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการ
วิจัยในรูปแบบฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนทางพูนวิทยาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า

1) สภาพการดำเนินงานกลุ่มงานสำนักงานกิจการนักเรียน มีการประชุมวางแผนกำหนดงานแต่ขาดกระบวนการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนที่ชัดเจน ประกอบกับงานสำนักงานกิจการนักเรียนมีขอบข่ายการปฏิบัติงานที่มาก บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่มีน้อย ส่งผลให้กลุ่มงานกิจการนักเรียนปฏิบัติงานล่าช้า และขาดการประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานต่าง ๆ ทราบถึงกฎข้อบังคับและแนวปฏิบัติ

2) งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทางพูนวิทยาการ มีการประชุมวางแผนร่วมกันในการทำงาน ด้วยสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยของโรงเรียนและชุมชน เมื่อนักเรียนมีปัญหาในการดำเนินชีวิต กลุ่มงานกิจการนักเรียนมีการติดตามนักเรียนร่วมกับครูที่ปรึกษา แต่ขาดกระบวนการส่งต่อนักเรียนมีปัญหา ครูส่วนใหญ่ไม่เคยฝึกอบรมเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงไม่สามารถวิเคราะห์และจัดกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อหาทางส่งเสริมช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาได้ดีเท่าที่ควร

3) งานส่งเสริมระเบียบวินัยนักเรียน มีการดำเนินการในหลายรูปแบบ เพื่อตอบสนองบริบทของโรงเรียนทางพูนวิทยาการ มีการดำเนินกิจกรรมผ่านโครงการที่หลากหลาย แต่ยังคงขั้นตอนสำคัญคือ การประเมินผลที่เป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการส่งเสริมระเบียบวินัยให้นักเรียนต่อไปในอนาคต

4) สภาพการดำเนินงานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนทางพูนวิทยาการ มีการกำหนดแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน มีการแต่งตั้งบุคลากรในการปฏิบัติงานไม่เหมาะสมกับงานและความถนัด และในกระบวนการวางแผนงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนนั้นยังไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนทางพูนวิทยาการ ส่งผลให้กิจกรรมบางอย่างขาดประสิทธิภาพและไม่เป็นประโยชน์กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า

1) งานสำนักงานกิจการนักเรียน ดำเนินงานตามหลักอิทธิบาท 4 มีแนวทางดังนี้ 1) ประชุมสร้างแนวปฏิบัติร่วมกัน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามแผนที่ชัดเจน ดำเนินงานตามขอบข่ายงานสำนักงานกิจการนักเรียน มีความเอาใจใส่ในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ (ฉันทะ) 2) ดำเนินงานด้วยความมุ่งมั่นในการประสานงาน ติดตามเกี่ยวกับหนังสือที่มาถึงฝ่ายกิจการนักเรียน กำหนดปฏิทินปฏิบัติงานกิจการนักเรียน จัดทำและปรับปรุงเอกสารเกี่ยวกับระเบียบกฎข้อบังคับเพื่อใช้ในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ (วิริยะ) 3) สร้างความตระหนัก มีความสนใจ พัฒนางานสำนักงานกิจการนักเรียนด้วยใจใฝ่รักให้เกิดความสำเร็จ มีความเต็มใจที่จะศึกษาขอบข่ายหน้าที่ในการปฏิบัติงานสำนักงานกิจการนักเรียน มีความเห็นพ้อง ในการเผยแพร่ข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ (จิตตะ) 4) มีการทบทวนตรวจสอบงานสำนักงานกิจการนักเรียน นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลประเมินผลมาปรับปรุงและพัฒนาระบบงานสำนักงานกิจการนักเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น (วิมังสา)

2) งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดำเนินงานตามหลักอิทธิบาท 4 มีแนวทางดังนี้ 1) สร้างความเข้าใจและตระหนักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยติดตามการมาโรงเรียนของนักเรียนทุกคนร่วมกับครู

ที่ปรึกษาและหัวหน้าระดับชั้นเรียน ส่งต่อและแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน ควบคุมให้นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบบังคับของห้องเรียนและโรงเรียนร่วมกับครูที่ปรึกษาและหัวหน้าระดับชั้นเรียน (ฉันทะ) 2) มีความอดสาหะในการอบรมนักเรียนให้ปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียน ติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนเมื่อมีปัญหาด้านความประพฤติและด้านการปกครอง รวมถึงประสานงานกับครูที่ปรึกษาและหัวหน้าระดับเพื่อควบคุมดูแลนักเรียนตลอดระยะเวลาที่อยู่ในโรงเรียน (วิริยะ) 3) มีความเอาใจใส่การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ปัญหาและส่งเสริมพัฒนานักเรียนและการส่งต่อนักเรียนเพื่อให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ (จิตตะ) 4) มีการติดตามตรวจสอบและจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลนำมาซึ่งการสรุปข้อมูลการคัดกรองนักเรียนตามกลุ่มต่าง ๆ เพื่อส่งเสริม พัฒนาและแก้ไขนักเรียนในกระบวนการถัดไป (วิมังสา)

3) งานส่งเสริมระเบียบวินัยนักเรียน ดำเนินงานตามหลักอิทธิบาท 4 มีแนวทางดังนี้ 1) สร้างความตระหนัก ปลุกฝังจิตสำนึกให้แก่ นักเรียน ให้รับผิดชอบในหน้าที่ให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรมการส่งเสริมระเบียบวินัย จัดค่ายคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนทุกระดับชั้น (ฉันทะ) 2) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรู้สึกไม่ทอดถอย เน้นย้ำนักเรียนในเรื่องการรักษาระเบียบวินัยอย่างสม่ำเสมอและมีความกล้าในการลงมือปฏิบัติงานในสิ่งที่ถูกต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ นักเรียน (วิริยะ) 3) สร้างขวัญและกำลังใจแก่นักเรียนที่มีความประพฤติดี และมีความสามารถในด้านวิชาการและกิจกรรม มอบรางวัล เกียรติบัตรยกย่องชมเชยนักเรียนที่ทำความดีด้านต่าง ๆ เห็นถึงความสำคัญการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย ส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรมความรับผิดชอบต่อสังคม (จิตตะ) 4) ติดตามจัดให้มีแผนงาน/โครงการพัฒนาส่งเสริมระเบียบวินัยความประพฤติและค่ายคุณธรรมและประเมินผลการดำเนินงานให้ผู้บริหารทราบอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาส่งเสริมระเบียบวินัยต่อไป (วิมังสา)

4) งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน ดำเนินงานตามหลักอิทธิบาท 4 มีแนวทางดังนี้ 1) มีความตระหนัก ในความสำคัญของงานกิจกรรมนักเรียน ให้ความสนใจและสนับสนุนความสามารถของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่ารวมทั้งพัฒนาความเป็นผู้นำให้แก่ นักเรียน (ฉันทะ) 2) มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน โดยสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน พิจารณาโครงการ กิจกรรม นำเสนอของบประมาณในส่วนของกิจกรรมโรงเรียนและประสานความร่วมมือในการจัดกิจกรรมนักเรียน (วิริยะ) 3) สนับสนุนให้นักเรียนได้แสดงออกทางด้านความคิดความเป็นผู้นำโดยมีส่วนร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ และกำกับ ดูแล ส่งเสริมการจัดกิจกรรมของนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมและร่วมกำหนดแนวทางการทำงานและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน (จิตตะ) 4) ตรวจสอบผลการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ครอบครัวและชุมชน ดูแลให้ความคิดเห็น กำลังใจให้คำปรึกษา ประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติงานแต่ละกิจกรรมต่อผู้บริหารเมื่อสิ้นภาคเรียนทุกภาคเรียน (วิมังสา)

3. ผลการนำเสนอแนวทางการดำเนินงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาจารย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีกระบวนการดำเนินการสรุปได้ดังนี้

1) งานสำนักงานกิจการนักเรียน ต้องมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามแผนงานที่ชัดเจน สร้างความตระหนักให้ความสำคัญงานสำนักงานกิจการนักเรียน ดำเนินงานตามแผนและมีความเอาใจใส่ในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศของกลุ่มงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับหลักฉันทะ บุคลากรในกลุ่ม

งานมีความอดุสาหะ อดทนลงมือปฏิบัติงานอย่างไม่ท้อถอย รวมถึงมีการประสานงานติดตามเกี่ยวกับหนังสือหรือเอกสารที่มาจากฝ่ายกิจการนักเรียน จัดทำแผนงานโครงการที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน จัดทำเอกสารเกี่ยวกับข้อบังคับและแนวปฏิบัติในกลุ่มงาน ซึ่งสอดคล้องกับหลักวิริยะ มีความสนใจในการพัฒนางาน สำนักงานกิจการนักเรียนด้วยใจรักให้เกิดความสำเร็จ มีความเต็มใจที่จะศึกษาขอขยายหน้าที่ในการปฏิบัติงาน สำนักงานกิจการนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักจิตตะ มีการทบทวนตรวจสอบงานสำนักงานกิจการนักเรียน นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลประเมินผลมาปรับปรุงและพัฒนาระบบงานสำนักงานกิจการนักเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักวิมังสา

2) งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต้องมีกระบวนการสร้างความตระหนักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เมื่อนักเรียนมีปัญหาจะต้องส่งต่อนักเรียนแก่ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการพูดคุยและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมนักเรียน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพ ควบคุมให้นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักฉันทะ อบรมนักเรียนให้ปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียน ติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนเมื่อมีปัญหาด้านความประพฤติและด้านการปกครอง รวมถึงประสานงานกับครูที่ปรึกษาและหัวหน้าระดับ ซึ่งสอดคล้องกับหลักวิริยะ เอาใจใส่ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ปัญหาและส่งเสริมพัฒนานักเรียนและการส่งต่อนักเรียน เพื่อให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับหลักจิตตะ ติดตามและจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลนำมาซึ่งการสรุปข้อมูลการคัดกรองนักเรียนตามกลุ่มต่าง ๆ เพื่อส่งเสริม พัฒนา และแก้ไขนักเรียนในกระบวนการถัดไป ซึ่งสอดคล้องกับหลักวิมังสา

3) งานส่งเสริมระเบียบวินัยนักเรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่แก่นักเรียน ให้ความรับผิดชอบในหน้าที่ให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรมการส่งเสริมระเบียบวินัย ซึ่งสอดคล้องกับหลักฉันทะ เน้นย้ำนักเรียนในเรื่องการรักษาระเบียบวินัยอย่างสม่ำเสมอและมีความกล้าในการลงมือปฏิบัติงานในสิ่งที่ถูกต้อง ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่แก่นักเรียน รวบรวมข้อมูลด้านคุณลักษณะของนักเรียนเป็นรายบุคคล ตั้งแต่รับนักเรียนเข้ามา ซึ่งสอดคล้องกับหลักวิริยะ เมื่อนักเรียนมีความประพฤติดี ควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่นักเรียน โดยการมอบรางวัล เกียรติบัตรยกย่องชมเชยนักเรียนที่ทำความดีด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับหลักจิตตะ ผู้บริหาร บุคลากรที่รับผิดชอบงานส่งเสริมระเบียบวินัยนักเรียน พัฒนารูปแบบการควบคุม กำกับดูแลนักเรียนด้านระเบียบวินัย ให้มีกลไกและขั้นตอนที่เสริมสร้างวินัยแก่นักเรียน ตามแผนที่ได้วางไว้ โดยมีการติดตามประเมินผลเพื่อสะท้อนจาก การฝึกระเบียบวินัยของนักเรียนเป็นรายบุคคล ดำเนินงานให้ผู้บริหารทราบอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาส่งเสริมระเบียบวินัยต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับหลักวิมังสา

4) งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน มีการแต่งตั้งบุคลากรในการปฏิบัติงานที่เหมาะสมและมีความถนัดในงานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน มีความสนใจและสนับสนุนความสามารถของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักฉันทะ มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน โดยสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน พิจารณาโครงการกิจกรรมต่าง ๆ การนำเสนองบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับหลักวิริยะ สนับสนุนให้นักเรียนได้แสดงออกทางด้านความคิดความเป็นผู้นำโดยมีส่วนร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ และกำกับ ดูแล ส่งเสริมการจัดกิจกรรมของนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมและร่วมกำหนดแนว

ทางการทำงานและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักจิตตะ ขั้นตอนสุดท้ายของงานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน คือ ตรวจสอบผลการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ครอบครัวและชุมชน ให้กำลังใจให้คำปรึกษา ประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติงานแต่ละกิจกรรมต่อผู้บริหารเมื่อสิ้นภาคเรียนทุกภาคเรียน และปรับปรุงพัฒนางานกิจการนักเรียนให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับหลักวิมังสา

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนทางพูนวิทยาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ในงานสำนักงานกิจการนักเรียนมีการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดขอบข่ายงานแต่ยังขาดกระบวนการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนที่ชัดเจน งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้วยสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยของโรงเรียนและชุมชน เมื่อนักเรียนมีปัญหาในการดำเนินชีวิต กลุ่มงานกิจการนักเรียนมีการติดตามนักเรียนร่วมกับครูที่ปรึกษา แต่ขาดกระบวนการส่งต่อนักเรียนมีปัญหา ครูส่วนใหญ่ไม่เคยฝึกอบรมเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงขาดทักษะและความเข้าใจในกระบวนการและการทำเอกสารจึงไม่สามารถวิเคราะห์และจัดกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อหาทางส่งเสริมช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาได้ดีเท่าที่ควร งานส่งเสริมระเบียบวินัยนักเรียน มีการดำเนินกิจกรรมผ่านโครงการที่หลากหลาย อบรมในเรื่องระเบียบวินัยจะต้องสอดแทรกในทุกกิจกรรมที่โรงเรียนได้จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ แต่ยังขาดขั้นตอนสำคัญคือ การประเมินผลที่เป็นระบบและต่อเนื่อง งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน มีการกำหนดแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานกิจการนักเรียน มีการแต่งตั้งบุคลากรในการปฏิบัติงานไม่เหมาะสมกับงานและความถนัด เพราะการดำเนินงานตามแผนงานที่ชัดเจนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จของงาน ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพัชร เกตุรัตน์ (2561) ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า 1) ควรมีการรวบรวมข้อมูลและจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนให้ครบถ้วนตามขั้นตอน 2) ควรมีการดำเนินการในส่วนของการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบงานกิจการนักเรียนให้ชัดเจน 3) ควรมีการวิเคราะห์วางแผน จัดทำโครงการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมผสมผสานกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมเป็นประจำและต่อเนื่อง 4) ควรมีการประเมินผลงานกิจการนักเรียนโดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ อีกทั้งต้องมีการวิเคราะห์ผลการประเมินผลงานกิจการนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และต้องมีการนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มานั้นไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาต่อไป

2. แนวทางการดำเนินงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า งานสำนักงานกิจการนักเรียนต้องประชุมสร้างแนวปฏิบัติร่วมกัน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามแผนที่ชัดเจน มีความเอาใจใส่ในการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ดำเนินงานด้วยความมุ่งมั่นในการประสานงาน ติดตามเกี่ยวกับหนังสือที่มาถึงฝ่ายกิจการนักเรียน จัดทำและปรับปรุงเอกสารเกี่ยวกับระเบียบกฎข้อบังคับเพื่อใช้ในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีความสนใจ พัฒนางานสำนักงานกิจการนักเรียนด้วยใจใฝ่รักให้เกิดความสำเร็จ มีความเต็มใจ

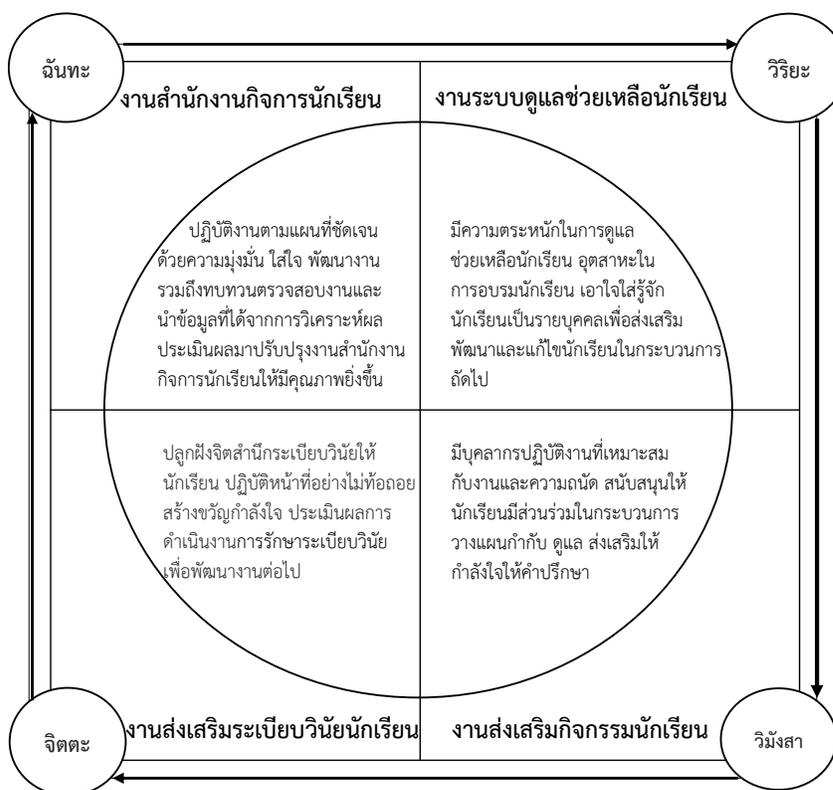
ที่จะศึกษาขอบข่ายหน้าที่ในการปฏิบัติงานสำนักงานกิจการนักเรียน และทบทวนตรวจสอบงานสำนักงานกิจการนักเรียน นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลประเมินผลมาปรับปรุงและพัฒนาระบบงานสำนักงานกิจการนักเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการสร้างความเข้าใจและตระหนักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยติดตามส่งต่อและแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน ควบคุมให้นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบบังคับของห้องเรียน มีความอดทนในการอบรมนักเรียนให้ปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียน มีความเอาใจใส่การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน และมีการติดตาม ตรวจสอบและจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลนำมาซึ่งการสรุปข้อมูลการคัดกรองนักเรียนตามกลุ่มต่าง ๆ เพื่อส่งเสริม พัฒนา และแก่นักเรียนในกระบวนการถัดไป งานส่งเสริมระเบียบวินัย มีกระบวนการปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่นักเรียน ให้รับผิดชอบในหน้าที่ ให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรมการส่งเสริมระเบียบวินัย จัดค่ายคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนทุกระดับชั้น เน้นย้ำนักเรียนในเรื่องการรักษาระเบียบวินัยอย่างสม่ำเสมอและมีความกล้าในการลงมือปฏิบัติงานในสิ่งที่ถูกต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน สร้างขวัญและกำลังใจแก่นักเรียนที่มีความประพฤติดี เห็นถึงความสำคัญการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย ส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรมความรับผิดชอบต่อสังคม และติดตามจัดให้มีแผนงาน/โครงการพัฒนา ส่งเสริมระเบียบวินัยความประพฤติและค่ายคุณธรรมและประเมินผลการดำเนินงานให้ผู้บริหารทราบอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน สนับสนุนความสามารถของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่ารวมทั้งพัฒนาความเป็นผู้นำให้แก่เด็กนักเรียน มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน จัดให้มีการสนับสนุนให้นักเรียนได้แสดงออกทางด้านความคิดความเป็นผู้นำโดยมีส่วนร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมและร่วมกำหนดแนวทางการทำงานและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และตรวจสอบผลการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ครอบครัวและชุมชน ประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติงานแต่ละกิจกรรมต่อผู้บริหารเมื่อสิ้นภาคเรียนทุกภาคเรียน ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาวีฑวัฒน์ วิฑฒนเมธี (จันทร์เต็ม) (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักฉันทะ ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนา เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในสถานศึกษา ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักวิริยะ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรมีความเพียรพยายามในการจัดสรรหางบประมาณเพื่อให้เพียงพอต่อการบริหารจัดการ ภาระงานด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษา ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักจิตตะ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรถือใจในการกำหนดนโยบายและแผนงานในการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักวิมังสา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรมีการคิดวิเคราะห์กำหนดนโยบายและแผนงานในการบริหารจัดการงานวิชาการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการเรียนการสอน

3. นำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมตามหลักอิทธิบาท 4 ดังนี้ 1) การประชุมสร้างข้อตกลงร่วมกัน (ฉันทะ) 2) ดำเนินงานด้วยความมุ่งมั่น (วิริยะ) 3) ตรวจสอบติดตามด้วยความรอบคอบ (จิตตะ) และ 4) ทบทวนปรับปรุงแก้ไข (วิมังสา) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนำหลักอิทธิบาท 4 มาเป็นใช้ในการดำเนินงานการบริหารงานกิจการ

นักเรียนของโรงเรียนทางพูนวิทยามีประสิทธิภาพมากขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน ซึ่งผลการวิจัย
ในประเด็นนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผอบทอง สุจินพรัหม (2556) ได้วิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมอิทธิบาท
4 มาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของบุคคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่
พิเศษจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28” ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้าน
ฉันทะ ผู้บริหารควรมีความพอใจ รักใคร่ในการบริหารงานทุกด้านอย่างเท่าเทียมกันเพื่อพัฒนางานพร้อมกัน
ใน ทุก ๆ ด้าน (2) ด้านวิริยะ ผู้บริหารควรแสดงภาวะผู้นำในทุกสถานการณ์ สามารถนิเทศแนะนำผู้ร่วมงานได้ (3)
ด้านจิตตะ ผู้บริหาร ควรเอาใจใส่ติดตามการทำงานตามแผนงาน/โครงการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อให้
งานบรรลุเป้าหมาย (4) ด้านวิมังสา ผู้บริหารควรพิจารณาไตร่ตรองหาวิธีการแก้ไขปัญหาในการทำงานต่าง ๆ
อย่างเป็นระบบ

องค์ความรู้ใหม่

การนำหลักพุทธธรรม (หลักอิทธิบาท 4) มาใช้ในการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนทางพูน
วิทยาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ทั้ง 4 งาน โดยเน้นไปในทางบริหาร
จัดการการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายและรวมถึงการให้การสนับสนุนปัจจัยทรัพยากรทางการบริหารที่เพียงพอ
สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และมีการติดตามประเมินผลในการนำไปใช้เป็นระยะ ๆ เพื่อ
ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

ภาพที่ 1 แนวทางการดำเนินงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

สรุป

การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนทางพูนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีการบริหารงาน 4 งาน ได้แก่ 1) งานสำนักงานกิจการนักเรียน 2) งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) งานส่งเสริมระเบียบวินัยนักเรียน และ 4) งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน โดยดำเนินการตามหลักอิทธิบาท 4 มีการดำเนินงาน ดังนี้ 1) การประชุมสร้างข้อตกลงร่วมกัน (ฉันทะ) 2) ดำเนินงานด้วยความมุ่งมั่น (วิริยะ) 3) ตรวจสอบติดตามด้วยความรอบคอบ (จิตตะ) และ 4) ทบทวนปรับปรุงแก้ไข (วิมังสา) เป็นแนวทางการดำเนินงานโดยมีผู้บริหาร ครูผู้สอนและการสนับสนุนจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน เพื่อสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชควรมีแนวทางในการดำเนินการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนที่ชัดเจน

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ควรมีการส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ควรมีการประชุมร่วมกันกับสถานศึกษาเพื่อวางแผน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของสถานศึกษา เพื่อให้ครูผู้รับผิดชอบนำไปเป็นแบบแผนและปรับใช้ในการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทและความจำเป็นของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการตามแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพุทธธรรมของสถานศึกษา

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาสู่ความสำเร็จเพื่อให้โรงเรียนมีการดำเนินการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง

- ผอบทอง สุจินพรัหม. (2556). การนำหลักธรรมอริยบท 4 มาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษจังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2554). พุทธธรรม. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2549). พุทธวิธีการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวิฑูฒน วิฑูฒนเมธี (จันทระเต็ม). (2561). การบริหารตามหลักอริยบท 4 ในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย.
- สุรพัชร เกตุรัตน์. (2561). การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย ศิลปากร.
- อรรณพ จนีวัฒน์. (2552). การบริหารกิจการนักเรียน. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.